

OFISI YA RAIS

TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

MKOA WA PWANI

MTIHANI WA UTAMILIFU KIDATO CHANNE

KISWAHILI

(Kwa Watahiniwa waliokona wasiokuwa shulenii)

Msimbo: 021

Muda: Saa 3.00

Mwaka 2024

MAELEKEZO

1. Karatasi hii ina sehemu A, B na C zenyeye jumla ya maswali kumi na moja (11).
2. Jibu maswali yote katika sehemu A na B na maswali mawili (2) tu kutoka sehemu C.
3. Vifaa vya mawasiliano haviruhusiwi katika chumba cha mtihani.
4. Majibu yote yaandikwe ndani ya kijitabu chako cha kujibia kwa wino wa buluu na mweusi.
5. Zingatia maelekezo ya kila sehemu na ya kila swali.
6. Kumbuka kuandika namba yako ya Mtihani katika kila ukurasa wa kitabu chako cha kujibia.

Mtihani huu una kurasa 4 zilizochapishwa

wazaelimu.com

SEHEMU A (Alama 16)
Jibu maswali yote kutoka sehemu hii

Chagua herufi ya jibu sahihi katika kipengele (i)-(x) kisha andika herufi ya jibu sahihi katika karatasi yako ya kujibia

- i. Mwalimu aliwaagiza wanafunzi wawili wajibizane mbele ya wenzao darasani. Ni kipera kipi cha ushairi kinawakilisha walichofanya wanafunzi hao?
 - A. Ngonjera
 - B. Majigambo
 - C. Kichekesho
 - D. Igizo
 - E. Ushairi
- ii. Ukiwa kama mhudumu wa hotelini utatumia kamusi gani kutoa huduma kwa wageni wa aina tatu wanaoongea lugha tofauti tofauti?
 - A. Kamusi wahidiya
 - B. Kamusi mahuluti
 - C. Kamusi thaniya
 - D. Kamusi ya kiingereza
 - E. Kamusi ya Kiswahili sanifu
- iii. Ally na Nasma wametokea katika sehemu mbili tofauti na kila mtu anatumia lugha yake. Je, ni lugha gani ya mseto inayozuka pindi wawili hao wakutanapo?
 - A. Lugha ya vizalia
 - B. Pijini
 - C. Kibantu
 - D. Kiswahili
 - E. Kiunguja
- iv. Ni jukumu lipi la kisarufi linalotekelawa na neno lililopigiwa mstari katika maneno "wakutanapo hugombana"?
 - A. Hutumika kurejelea mtendwa
 - B. Hutumika kurejelea njeo
 - C. Hutumika kama kiunganishi
 - D. Hutumika kurejelea mtenda
 - E. Hutumika kurejelea mahali
- v. Ipi kati ya sentensi zifuatazo ina kishazi tegemezi kivumishi
 - A. Angelisoma kwa bidii angelifaulu mtihani
 - B. Mwalimu Julius Kambarage Nyerere alikuwa mtiifu sana
 - C. Dokta Kim anasoma alichofundishwa darasani
 - D. Simba inacheza uwanjani
 - E. Mbuzi aliyechinjwa jana ameliwa leo asubuhi
- vi. Taasisi ya taaluma ya Kiswahili (TATAKI) ni moja ya asasi zilizofanyiwa maboresho kutoka kwenye asasi kongwe ambayo ni
 - A. TAKILUKI
 - B. UKUTA
 - C. TUKI
 - D. CHAWAKAMA
 - E. BAKITA
- vii. "Chajio na Waviji" ni maneno yaliyopatikana kwa njia gani ya uundaji wa maneno?
 - A. Uambishaji mwanzoni
 - B. Uambatanishaji
 - C. Kutohoa
 - D. Uhulutishaji
 - E. Ufupishaji
- viii. Wazazi wako wamekuita katika kikao cha familia ili kujadili mambo mbalimbali ya familia yenu. Je, ni nani kati ya hawa ana jukumu la kuandika kumbukumbu ya kikao kilichofanya.
 - A. Mwenyekiti
 - B. Mtunza fedha
 - C. Katibu
 - D. Mjumbe
 - E. Mtu nza muda
- ix. "Kiti cha mfalme kinaheshimiwa" katika sentensi hii neno lililopigiwa mstari ni aina gani ya neno katika uanishaji wa maneno.
 - A. Kiunganishi
 - B. Kihuishi
 - C. Kihisishi
 - D. Kiigizi
 - E. Kivumishi cha A- unganifu
- x. Fungu la sauti zinazotokeza katikati au mwishoni mwa kila mstari wa shairi hujulikana
 - A. Kituo
 - B. Vina
 - C. Mizani
 - D. Silabi
 - E. Mstari

Oanisha maana ya dhana zilizopo katika Orodha A kwa kuchagua herufi ya jibu sahihi katika orodha B, kisha andika herufi husika katika karatasi yako ya kujibia

ORODHA A	ORODHA B
i. Kuteuliwa kwa Kiswahili kuwa lugha ya mawasiliano	A. 1970
ii. Kutangazwa kwa Kiswahili kuwa lugha ya taifa	B. 1930
iii. Kuundwa kwa Baraza la Kiswahili Taifa	C. 2005 – 2015
iv. Mwalimu J.K.Nyerere alihutubia bunge kwa lugha ya Kiswahili kwa mara ya kwanza	D. 1961
v. Kuundwa kwa "The inter-territorial Swahili language committee"	E. 1947
vi. Ufisadi, Ari mpya, Ujasiriamali ni misamiali iliyojitezea	F. 1967
	G. 1964
	H. 1962

SEHEMU B (Alama 54)
Jibu maswali yote kutoka sehemu hii.

3. (a) Mama yake Dorah alimuuliza *mwanae* "kwani ni *umefeli* mtihani wa muhula huu "Dorah alijibu "Si unajua Yule *licha na nema*, yaani anapendelea kinoma nami ananichunia". Kutokana na taarifa hiyo taja mambo matano ya msingi ambayo Dorah alipaswa kuzingatia kabla ya kuzungumza na mama yake.
(b) Watumiaji wengi wa lugha ya Kiswahili hufanya makosa katika utumizi wa lugha aidha kwa kujua au kutokuja. Wewe kama mtaalamu wa Kiswahili bainisha makosa manne ya kisarufi yanayofanywa na watumiaji wa lugha ya Kiswahili kwa mifano dhahiri
4. (a) Unda maneno mapya mawili kutoka katika kila neno kati ya maneno haya
 - i. Imla
 - ii. Samaki
 - iii. Kila
 - iv. Fau
(b) Lugha hukua na kubadilika kila wakati kulingana na maendeleo ya jamii, ili msamati ukue sharti maneno mapya yaundwe. Je, maneno yafuatayo yamepatikana kwa njia gani?
 - i. CHAKA
 - ii. Papai
 - iii. Ndizi mkono wa tembo
 - iv. Kigoda
 - v. Mwenyekiti
5. Konzo anaamini kuwa hakuna uhusiano wowote kati ya lugha ya Kiswahili na lugha za kibantu, lakini Kilatu anaamini upo uhusiano kati ya lugha ya Kiswahili na lugha za kibantu. Ukiwa kama mbobezi wa lugha ya Kiswahili tumia hoja sita zenyenye mifano kuondoa utata huo.
6. Wewe ni Mkuu wa Wilaya ya Mafia, umealikwa katika mahafali ya kidato cha nne kama mgeni rasmi katika shule ya sekondari Mpeponi. Toa hotuba kwa wanafunzi, Walimu na Wananchi waliohudhuria hafla hiyo.
7. Kwa kutumia Tamthiliya ya **KILIO CHETU** fafanua madhara yatokanayo endapo vijana wakikosa elimu ya kijinsia. hoja sita (6).
8. Soma kifungu cha habari kifuatacho ,kisha jibu maswali yanayofuata:

Kijiji cha Songambele kilikuwa na watu wengi walioishi kwa kushirikiana. Watu wa kijiji hicho walifanya kazi kwa pamoja na ushirikiano. Ardhi ya Songambele ilikuwa kubwa na yenye rutuba lakini chakula kilikuwa haba kutokana na ukame. Ukosefu wa mvua kwa muda mrefu ulisababisha vijito na visima vidogodogo kukauka. Watu wa kijiji cha Songambele waliishi kwa labu na mifugo yao ilidhoofu.

Katika kijiji cha Songambele kulikuwa na Mzee mmoja aliyejulikana kwa jina la Kichwa Matata. Mzee Kichwa Matata alikuwa na hekima na busara nyingi na hakupendezwa na hali ya kijiji cha Songambele. Siku moja aliwaita wanakijiji wote wa kijiji cha Songambele alitaka awaeleze mawazo yake.

Wanakijiji walikusanyika, Mzee Kichwa Matata alisimama akawaambia "Ndugu zangu nina neno la kuwaambia". Watu wote walinyamaza ili wamsikilize, Akamuita mtoto mmoja apite mbele yao akampa kijiti kimoja akamwambia "vunja" mtoto akakivuja kijili kile kwa urahisi. Mzee Kichwa Matata akampa vijiti kumi vilivyofungwa pamoja ili avivunje mtoto akashindwa

kuvunja. Akamuita Mze u Kichwa Maji avivunje nae akashindwa. Vijana kadhaa waliojidai kuwa na nguvu sana wakajaribu mmoja mmoja kuvunja vile vijiti kumi kwa pamoja nao wakashindwa.

Mzee Kichwa Matata akasimama akawaambia mfano huu wa vijiti unatuhusu sisi. Mtoto ameweza kuvunja kijiti kimoja kwa urahisi lakini ameshindwa kuvunja vijiti vingi .Vijana hao pamoja na Mzee Kichwa Maji ni mfano wa ukame. Ni rahisi kwa ukame kumshinda mtu mmoja mmoja kama ilivyokuwa rahisi kwa ~~mto la uwanjamiajili kijiji kijiji, laki ni fikra ya kujifunza~~ kuwashinda watu wengi wanaoshirikiana kwa pamoja.

Baada ya mfano huo, Mzee Kichwa Matata aliwasisitiza watu wa Songambele kushirikiana kama siafu kwa kuwa siafu ni viumbi wadogo lakini wanaweza kumshambulia na hata kumuua adui yao. Maelezo yake yaliwapendeza sana wanakijiji wa Songambele.

Siku ile watu wa Songambele walianza kuweka mikakati ya kukabili ana tatizo la ukame kijiji humo. Walikubaliana kuchimba kisima cha kijiji, kila mtu alitoa kitu alichowea ili kufanikisha zoezi hilo. Watu wa kijiji cha Songambele walifanya kazi usiku na mchana ili kukamilisha malengo yao. Baada ya muda kisima kilikamilika na maji ya kutosha yalipatikana. Watu wa Songambele walifurahi sana kupata maji kwa ajili ya mahitaji yao na mifugo.

Maswali

- a) Pendekeza kichwa cha habari uliyosoma.
- b) Kijiji cha Songambele kilikubwa na tatizo gani?
- c) Wananchi wa Songambele walifanya nini ili kuondokana na tatizo liliowakumba katika kijiji chao?
- d) Eleza maana ya methali isemayo "Umoja ni nguvu, utengano ni udhaifu".
- e) Fupisha habari uliyosoma kwa maneno 50 tu.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) tu kutoka sehemu hii, swali la 9 ni la lazima.

ORODHA YA VITABU

MASHAIRI

1. Wasakatonge	-	M.S. Khatibu
2. Malenga wapya	-	Takiluki
3. Mashairi ya Cheka Cheka	-	T.A.Mvungi

RIWAYA

1. Takadini-.	-	Ben J. Hanson
2. Watoto wa mama Ntiliye.	-	E. Mbogo
3. Joka la mdimu	-	A.J. Safari

ORODHA

1. Orodha	-	Steve Reynolds
2. Ngoswe penzi kitovu cha uzembe	-	E. Semzaba
3. Kilio chetu	-	Medical Aid foundation

9. Washairi ni wataalamu waliobobea katika utumizi wa fani, kwa kutumia diwani mbili ulizosoma thibitisha dai hili kwa kutoa hoja talu za muundo kutoka katika kila diwani kali ya diwani mbili ulizozisoma.
10. Ugonjwa wa UKIMWI bado ni tishio kwa jamii ya Tanzania na dunia kwa ujumla. Hali hiyo imepelekea wanafasihi watumie kalamu zao kuelimisha jamii kuhusu ugonjwa huo. Tumia tamthiliya ya KILIO CHETU ukionesha mambo yaliyopelekea maambukizi kwa jamii na tumia tamthiliya ya ORODHA ukionesha namna ya kuepuka maambukizi hayo.
11. Adui ye yeyote hukwamisha maendeleo katika jamii, Fafanua jinsi waandishi wa riwaya mbili ulizosoma walivyojitalidi kupambana na maadui hao. Hoja talu kwa kila riwaya.